

Ks. Andrzej Zwoliński, *Tato gdzie jesteś?*, Wydawnictwo PETRUS, Kraków 2015, ss. 291.

Na polskim rynku wydawniczym można dostrzec coraz więcej pozycji książkowych dotyczących zagadnienia ojcostwa lub – jak się to niekiedy ujmuje – „tacierzyństwa”. Mają one formy poradników, tematycznych opracowań popularyzatorskich oraz naukowych monografii. Do ostatniej grupy dołączyła w 2015 r. kolejna publikacja autorstwa ks. Andrzeja Zwolińskiego, pod wymownym tytułem: *Tato gdzie jesteś?*. Książkę, liczącą dwieście dziewięćdziesiąt jeden stron, wydało Wydawnictwo PETRUS z Krakowa. Autor recenzowanego dzieła, ks. Andrzej Zwoliński, jest prof. dr. hab. teologii, kierownikiem Katedry Katolickiej Nauki Społecznej w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, znanym w Polsce socjologiem i publicystą (publikuje m.in. na łamach czasopisma *Egzorcysta* oraz jest autorem licznych publikacji).

Książka, pod względem podjętej tematyki oraz sposobu jej analizy, jest naukowym studium socjologicznym nad funkcją ojca w rodzinie i społeczeństwie, a także pojawiającymi się trudnościami w wypełnianiu przez ojców podstawowych zadań. Autor publikacji dokonuje wielopłaszczyznowego rozpoznania aktualnej sytuacji mężczyzn, którzy są ojcami, oraz opisania różnych form ich nieobecności w życiu dzieci. Jest to, jak wynika z doświadczeń ostatnich lat, realny problemem polskiego społeczeństwa. Struktura podjętego przez ks. Zwolińskiego studium obejmuje: *Wprowadzenie* (s. 5-14), rozdziały tematyczne (s. 15-249), *Zakończenie* (s. 250-253), *Przypisy* (s. 255-288) oraz *Spis treści* (s. 289-291).

Zasadniczą całość studium podzielono na osiemnaście rozdziałów składających się z mniejszych bloków tematycznych, których liczba jest stała we wszystkich rozdziałach (w każdym są cztery mniejsze bloki). O zawartości tematycznej publikacji mówią tytuły poszczególnych jej partii: *Trudności z definicją ojca* (s. 15-27); *Jak Bóg Ojciec* (s. 28-39); *Cywilizacja ojców* (s. 40-53); *W pocie czoła* (s. 54-67); *Ojciec uzależniony* (s. 68-80); *Ojciec wirtualny* (s. 81-96); *Milczący ojciec* (s. 97-105); *Z hormonem przemocy* (s. 106-120); *Piotrusie Pany* (s. 121-132); *Puste łóżko* (s. 133-147); *Tacierzyństwo* (s. 148-159); *Ojciec adopcyjny* (s. 160-170); *Ojciec konkubent* (s. 171-182); *Po rozwodzie* (s. 183-195); *Zastępca ojca* (s. 196-207); *Patchworkowy ojciec* (s. 208-221); *Samotność po śmierci w rodzinie* (s. 222-236); *Ojcostwo bez ojca* (s. 237-249).

Już samo wyliczenie tytułów pokazuje, jak szeroko Autor podszedł do zagadnienia ojcostwa i nieobecności ojców w rodzinie. Wychodząc od kwestii trudności definicji ojca, poprzez źródła biblijne, ks. Zwoliński prezentuje różnorodne problemy, z jakimi boryka się świat mężczyzn, którym dane jest być tatą. Prowadzona przez Autora refleksja prowadzi do wniosków, które odpowiadają na postawione w tytule książki pytanie rodzące się w głowach wielu współczesnych dzieci: *Tato gdzie jesteś?*. Ks. Zwoliński ukazuje na łamach swojej publikacji przyczyny absencji fizycznej, psychicznej, emocjonalnej i duchowej ojców. Według Autora są nimi: przepracowanie i konieczność zdobywania środków do życia (skutkująca migracją zarobkową), uzależnienia, słaba umiejętność komunikowania, rozwód, śmierć. Prócz tej kwestii, ks. Zwoliński pokazuje również źródła kryzysu ojcostwa, do których zalicza m.in.: brak odniesienia do Boga – widzianego jako ojca, zagubienie tożsamości ojca w dzisiejszej kulturze, infantylnizm (niedojrzałość psychiczna i emocjonalna mężczyzn), brak dobrego wzoru ojca wyniesionego z własnej rodziny. Publikacja porusza także wiele innych zagadnień wpływających na współczesne małżeństwa i rodziny, np. kwestię aborcji, ideologii gender, przemocy w rodzinach, adopcji, konkubinat, procedury *in vitro*.

Książka ks. prof. dra hab. Andrzeja Zwolińskiego pt. *Tato gdzie jesteś?* jest lekturą ciekawą i zasługującą na uznanie. To doskonale zebrany i opracowany materiał diagnozujący świat mężczyzn i ojców w XXI wieku. Szczególnym polem zainteresowania Autora było jednak zjawisko nieobecności tych drugich w rodzinie, co z resztą odnalazło swój wyraz w wielopłaszczyznowej analizie tego zagadnienia (teologia, filozofia, medycyna, psychologia, pedagogika, prawo). Przystępny język, prosta struktura książki i poszczególnych rozdziałów, usytuowanie przypisów na końcu publikacji (nie obciążają one tekstu głównego) sprawiają, że dzieło czyta się z przyjemnością. Na wysoką wartość intelektualną i poznawczą recenzowanej publikacji wpływa również bogata bibliografia. Autor się-

gnął po polskojęzyczną literaturę z zakresu medycyny, psychologii, pedagogiki, prawa i teologii. Wykorzystano zarówno opracowania naukowe, jak i materiały popularyzatorskie oraz materiały z prasy świeckiej i kościelnej.

Książka ks. Zwolińskiego jest cenną diagnozą świata ojców, szkoda jednak, że nie zawiera propozycji – choćby tylko duszpasterskich – różnych rozwiązań podejmowanych problemów oraz kierunków działań, które mogą pomóc w wychowywaniu młodego pokolenia naznaczonego kryzysem ojcostwa. Być może nie to było głównym celem Autora, któremu – jak wynika z *Wprowadzenia* (s. 14) – bardziej chodziło o „uwrażliwienie” czytelników na kwestię nieobecności ojca. Oczywiście, uważny lektor może spróbować sam wydobyć z książki ks. Zwolińskiego różne wskazówki i rozwiązania.

Wartość książki mogło podnieść także streszczenie w wybranym języku kongresowym, którego brak w publikacji. Drobne błędy dostrzeżone podczas lektury nie wpływają na wartość naukową dzieła ks. Zwolińskiego.

Z pewnością warto, aby po książkę sięgnęli sami ojcowie (zwłaszcza ci nieobecni w rodzinie), mężczyźni, którzy przygotowują się do realizacji powołania ojcowskiego. Wiele cennych myśli znajdą dla siebie również wszyscy pedagodzy szkolni, wychowawcy i nauczyciele. Recenzowana pozycja książkowa może być przydatna także dla duszpasterzy, w szczególności sposób pracujących z rodzinami w kryzysie małżeńskim lub tymi, w których ojciec jest nieobecny. Publikacja przyda się też terapeutom i tym, którzy wspierają rodziny: moderatorom ruchów i wspólnot kościelnych, mediatorom małżeńskim czy pracownikom socjalnym.

Ks. Piotr Szlufik SDB

DOI: <http://doi.org/10.21852/sem.2017.1.19>